

**Joutseno
Kuurmanpohja / Monnonmäki
Saarenoja 2
Kivikautisen asuinpaikan kaivaus
2008**

ver. 2

**Timo Jussila
Aivar Kriiska
Tapani Rostedt**

Sisältö:

Perustiedot	2
Abstrakti	2
Kaivaus	3
Sijaintikartat	4
Yleiskartta 1:500	6
Yleiskartta 1:200	7
Tasokartat 1:25	8
Taso 1	8
Taso 2	9
Taso 3	10
Taso 4	11
Taso 5	12
Taso 6	13
Taso 7	14
Taso 8	15
Valokuvia	16

Kansikuva: Työkuva, kaivausalueetta kaivetaan. Kuvassa Jatulilaisia. Kuvattu kaakkoon.

Perustiedot

Kartta 3333 11, p 3593 164 i 6774 348, x 6773 790 y 4431 186, z 48-49 m mpy.

Työryhmä: Aivar Kriiska, Timo Jussila, Tapani Rostedt.

Kaivaus: 8 m² tasokaivauksena, lisäksi seulottiin laikkukasoja.

Kenttätyöt: 10.8. – 17.8.2008

Aiemmat tutk. inventointi 1999 KM 31677, T Jussila, kaivaus v. 2000, Km 32558, T Jussila.

Löydöt: Km 37866: 1- 510, palanutta luuta, kvartsi-iskoksia, pii-iskoksia ja esineitä.

Rakenteet: kaksi syvälle ulottuvaa kuoppamaista likäläikkää, joista toinen saattaa olla hist. aikainen toinen asuinpaikan kontekstiin liittyvä, heikosti erottuva punertavan ruskea likamaaksi tulkittu kerros maannoksen B-kerroksen yhteydessä ja osin alapuolella.

Rahoitus: Jussila, Kriiska, Rostedt. Tukijat: **Jatuli ry** antoi työvoimaa, [Mikroliitti Oy](#) antoi kaivausvälineet ja tutkimusinfrastruktuurin.

Abstrakti

Paikalta on v. 2000 kaivauksella löydetyistä palaneesta hirvenluusta ajoitus, joka kalibroitu n. 8600 eKr. Vuonna 2000 paikalla oli sankka, vanha metsä. Asuinpaikan alue ja sen eteläpuolisen rinteeseen metsä oli hakattu v. 2007-8 ja maaperä laikutettu. Alueen maaperä on hiekka, joten laikut melko syviä, n. 15-25 cm. V. 2000 kaivausalueen ympäristön laikuista nostetut maakasat seulottiin. Alueelle avattiin 8 neliömetrin kaivausalue joka kaivettiin tasokaivauksena noin 30-35 cm syvyyteen, pohjoispäässä hieman syvemmälle. Löytöpaikat mitattiin takymetrillä kaivauskoordinaatistoon n. +/- 10 cm tarkkuudella. Löytömateriaali oli valtaosin piitä (249 kpl), joukossa ruodollinen nuolenkärki ja pari sellaisen katkelmaa, inserttejä ja mikroliitin katkelmia, piitaltta. Palanutta luuta (810 fragmenttia). Kvartseja löytyi 37 kpl. Aivan pintamaaperässä vaikutti olevan ohuehko, vanha peltokerros. Kulttuurikerros oli heikosti värjäytynyt ja tulkinnanvarainen. Kaivausalueella havaittiin kaksi syvälle ulottuvaa kuoppamaista likäläikkää, joista toinen saattaa olla hist. aikainen toinen asuinpaikan kontekstiin liittyvä. Kaivauksen kustansivat Timo Jussila, Aivar Kriiska ja Tapani Rostedt. Kaivausta tukivat paikallinen harrastaja-arkeologiyhdistys Jatuli ry, joka antoi työvoimaa ja Mikroliitti Oy joka antoi kaivausvälineet ja tutkimusinfrastruktuurin.

Kaivaus

Alueelle laadittiin oma pohjois-eteläsuuntainen (neulasuunta) kaivauskoordinaatisto, jossa x suurenee pohjoiseen ja y itään. Koordinaatiston suunta mitattiin GPS:n kompassilla, joten aivan piiruntarkka se ei ole. Korkeuskiintopisteenä käytettiin v. 2000 kaivauksen kiintopistettä, mikä oli paikalla olevan maakiven kapean pohjoispään korkeimmalla harjalla. Korkeuspisteen tarkkuudeksi arvioimme +/-10 cm. Se on aikoinaan ajettu 1,5 km matkalla paikan pohjoispuolella, Monnonmäentien varrella olevasta mml:n korkeuspisteestä. Kaivauksen korkeuskiintopisteen kkj koordinaatti on GPS -mittauksen perusteella p 3593 164 i 6774 348, x 6773 790 y 4431 186. Koordinaatin tarkkuudeksi arvioin optimistisesti n. +/- 3 m. Kiintopisteen korkeus on 49,458 m mpy (+/-10 cm).

Mittaukset kaivauksella suoritettiin Topcon 220 takymetrillä. Paikalle merkittiin kolmeen maakiiveen asemointipisteet. Kiviin on hakattu risti. Ks. yleiskartta 1:200. Asemointipisteet ovat:

AP1	103,662	492,467	49,458	korkeuskiintopiste
AP2	106,460	485,851	49,188	
AP3	117,094	502,157	49,722	

Kiintopistekiven ja vanhojen kaivausalueiden pohjois-länsipuolella on hyvin loivasti etelään viettävä hiekkamaaperäinen tasanne jota lännessä ja etelässä rajoittaa rinne ja idässä ja pohjoisessa lohkareinen maaperä. Vähäkivisen tasanteen laajuus on n. 30 x 25 m. Tasanteella olevien metsänhoitolaikkujen maakasat seulottiin, seulottu maa pantiin laikkukuoppaan. Tasanteen länsireunan tuntumaan avattiin vajaan kahdeksan neliömetrin kaivausalue (1,8 x 4 m). Kaivausalueen eteläreunalla on kaksi laikkua ja kaivausalue tuppasi leviämään lounaiskulmastaan laikun suuntaan. Tason päällä (esim 1) on tasoa vastaava kaivauskerros (1).

Kaivaus suoritettiin tasokaivauksena, jossa tason ohjeellinen paksuus oli 5 cm, käytännössä pehmeässä maaperässä se vaihteli 4-10 cm välillä. Pintamaassa havaittiin – kuten v. 2000 kaivauksellakin – ohuehko ”mullan ” sekainen maakerros joka lienee vanhan pellon muokkauskerros, paksuudeltaan vain n. 10-13 cm (mineraalimaassa). Sen alla oli maannoksen B-kerroksessa punertavanruskea, heikoksi likamaaksi tulkittu kerros. Alueen pohjoiskulmissa oli kuoppamaiset tumman maan läikät, pyöreähköt, joista kummastakin vain osa oli kaivausalueella. Luoteiskulman läikkä oli pinnempänä mullansekainen ja syvempänä nokinen, tummanharmaa. Se vaikutti resentiltä ja se ehkä ei liity asuinpaikan kontekstiin. Koilliskulman läikkä sen sijaan oli ”perinteinen” likamaalta – tummahko punertavanruskea – vaikuttava kuoppa jonka kohdalla löydöt ulottuivat muuta kaivausaluetta syvemmälle, kuopan pohjalle. Kaivausalueella oli harvakseltaan ja melko vähän maakiviä eivätkä ne muodostaneet rakennetta tai rakenteen jäänteeksi tulkittavaa. Kaivausta jatkettiin puhtaaseen, löydöttömään pohjamaahan, joka alueen eteläosassa tuli vastaan pinnempänä kuin pohjoispäässä. Löydöt otettiin talteen ”kämmenen alalta” eli n. +/- 10 cm tarkkuudella. Löytöpaikka mitattiin takymetrillä. Maa-aines seulottiin. Käytännössä kaivauskerroksesta irrotettiin n. 10x10x5 cm ”kakku” joka mätettiin käsiseulalle ja runsaamman sateen aikana isommalle seulalle. Löydöt asetettiin pussitettuna löytöpaikalle.

Kaivausalueen kaakkoiskulmasta 4,5 m itään rinteeseen (joka idässä loivahko) reunamille tehtiin 60 x 50 cm kokoinen koekuoppa jossa ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa: ei löytöjä, puhdas maaperä. Alueen laikut tarkastettiin n. 100 m säteellä silmänvaraisesti varsin tarkoin, mutta missään muualla kuin kaivausalueen tuntumassa em. tasanteella ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa. Myös kauempana laikkuja katsottiin sattumanvaraisemmin samoin tuloksin. Olosuhteet kaivauksella olivat huomattava osan kaivausajasta hyvin sateiset, mikä vaikeutti valokuvaamista. Lopuksi kaivausalue muovitettiin ja peitettiin. Kaivausta pyritään jatkamaan v. 2009.

Kaivauspaikka on muinaisen Ancyclusjärven vuonon pienessä saarella. Paikan radiohiiliajoitus vastaa rannansiirtymisajoitusta. Tarkempaa tietoa ympäristöstä, tutkimushistoriasta ja kaivauksen tuloksista:

Jussila T 1999: Imatran sekä Joutsenon Kuurmanpohjan muinaisjäännösten inventointi 1999. Inventointikertomus Mv:n ark.os:n top. arkistossa, sekä yhteenveto:

<http://www.mikroliitti.fi/esirap99.htm>

Jussila T 2000: Joutseno 28 Kuurmanpohja-Saarenoja 2 Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 2000. Kaivauskertomus Mv:n ark.os:n top. arkistossa.

Jussila T 2001: Joutsenon Kuurmanpohjan kivikautisten asuinpaikkojen koekaivaus v. 2000.

<http://www.mikroliitti.fi/kuurmanp/esipuhe.htm>

Jussila & Matiskainen 2003: Mesolithic Settlement During The Preboreal Period In Finland. In: Larsson, L., Lindegren, H., Knutsson, K., Loeffler, D. & Åkerlund, A. (eds.), Mesolithic on the move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000. Oxford, 664-670.

Jussila, Kriiska & Rostedt 2008: Joutseno Saarenoja 2 varhaiskivikautisen asuinpaikan tutkimukset. Olkaa hyvä, heittäkää hattunne. Hiisi 4, 2008.

Kaivauksen tuloksista ollaan par'aikaa kirjoittamassa suomenkielistä tieteellistä artikkelia, sekä laajempaa englanninkielistä kansainväliseen julkaisuun.

Espoossa 30.3.2009

Työryhmän valtuuttamana

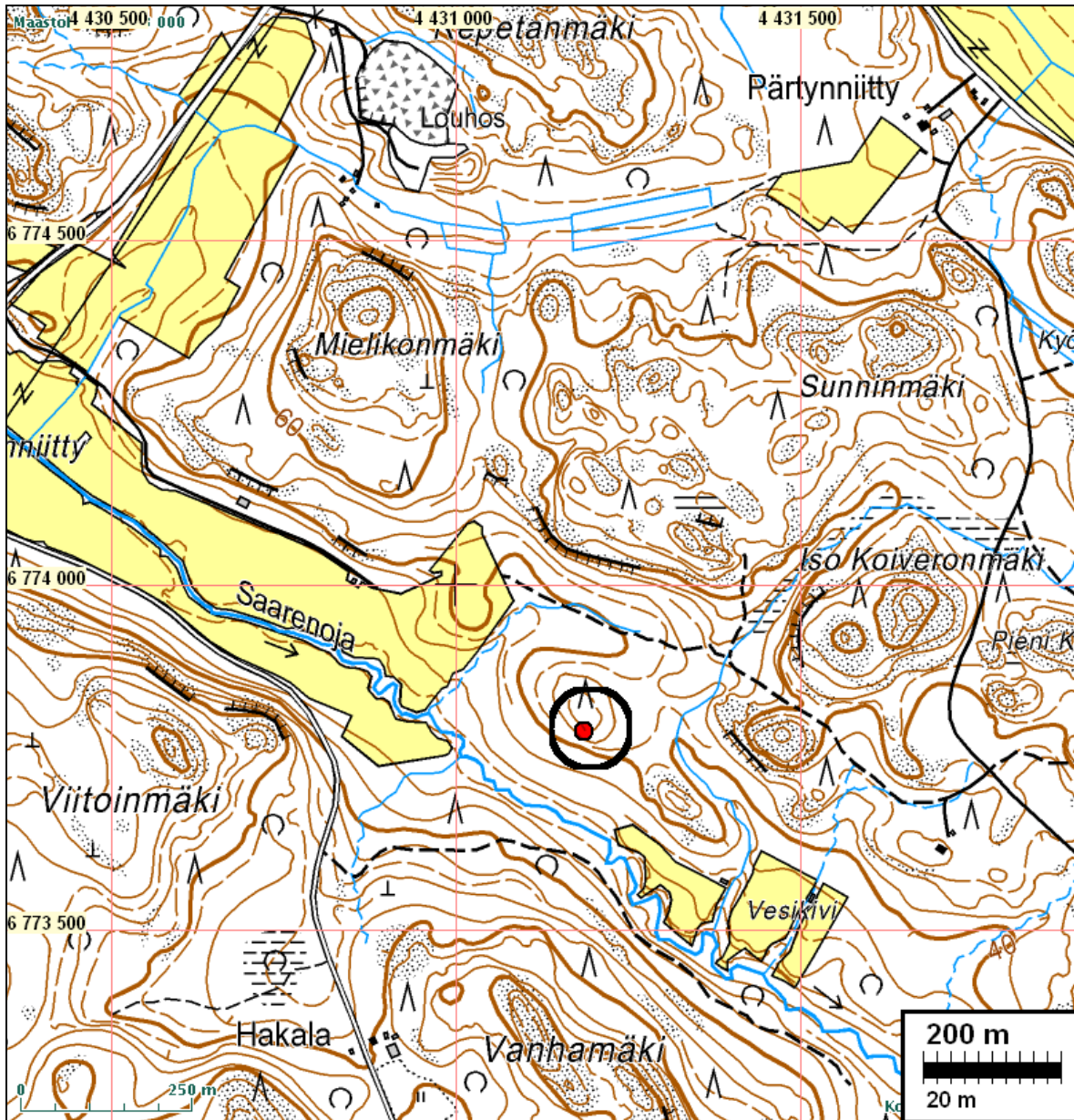
Timo Jussila

Sijaintikartat

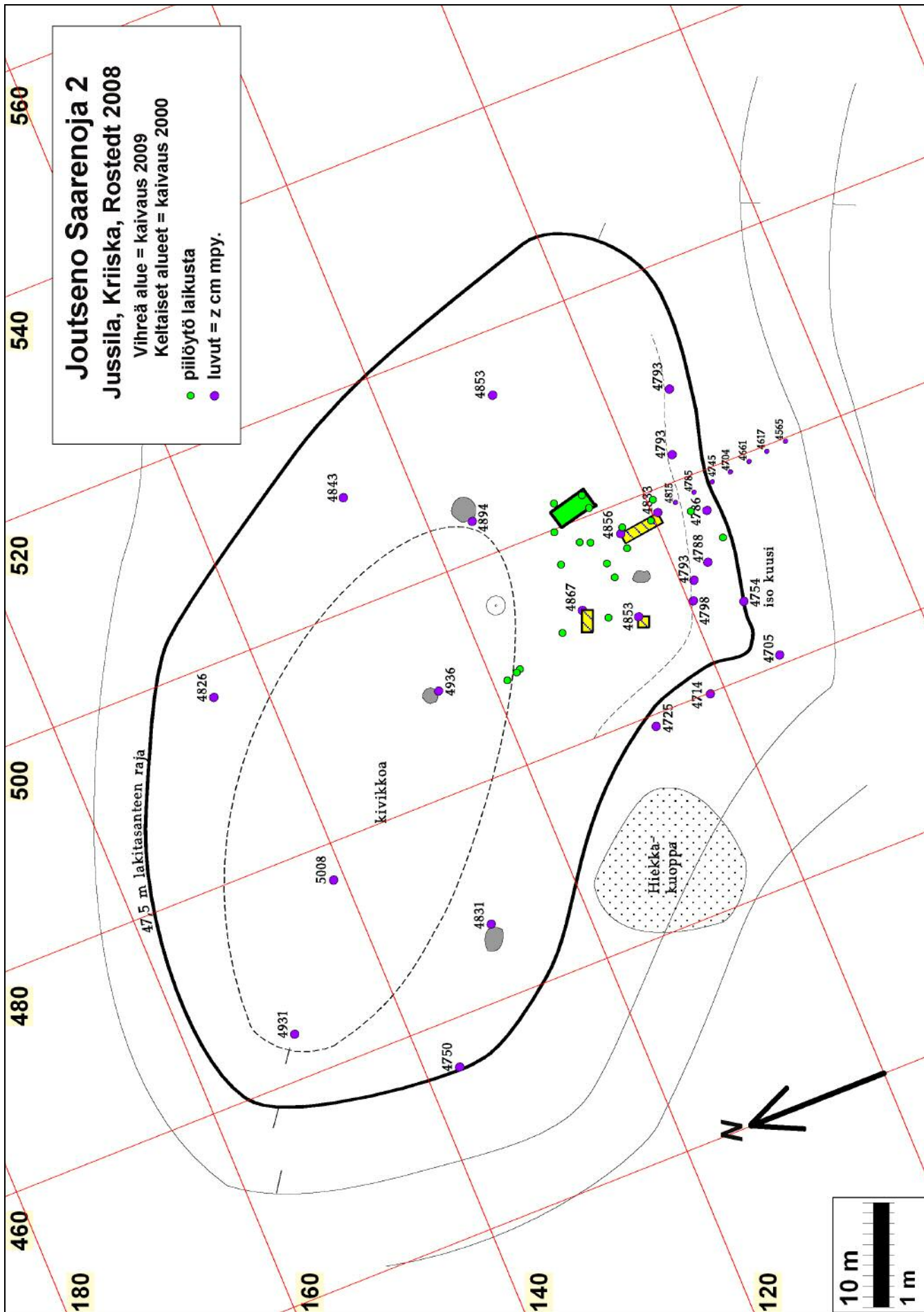
Kaivauspaikka merkitty ympyrällä.

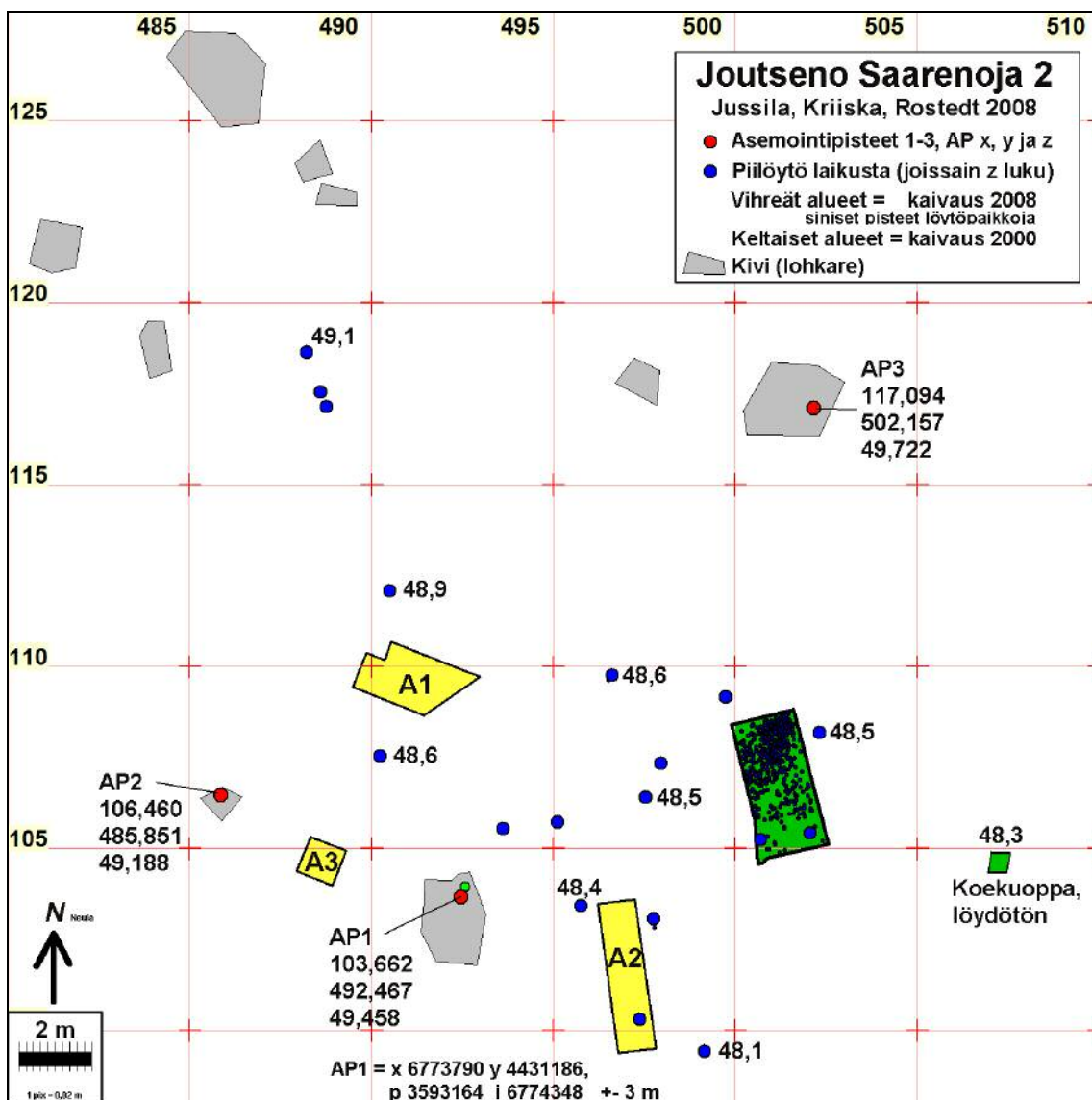

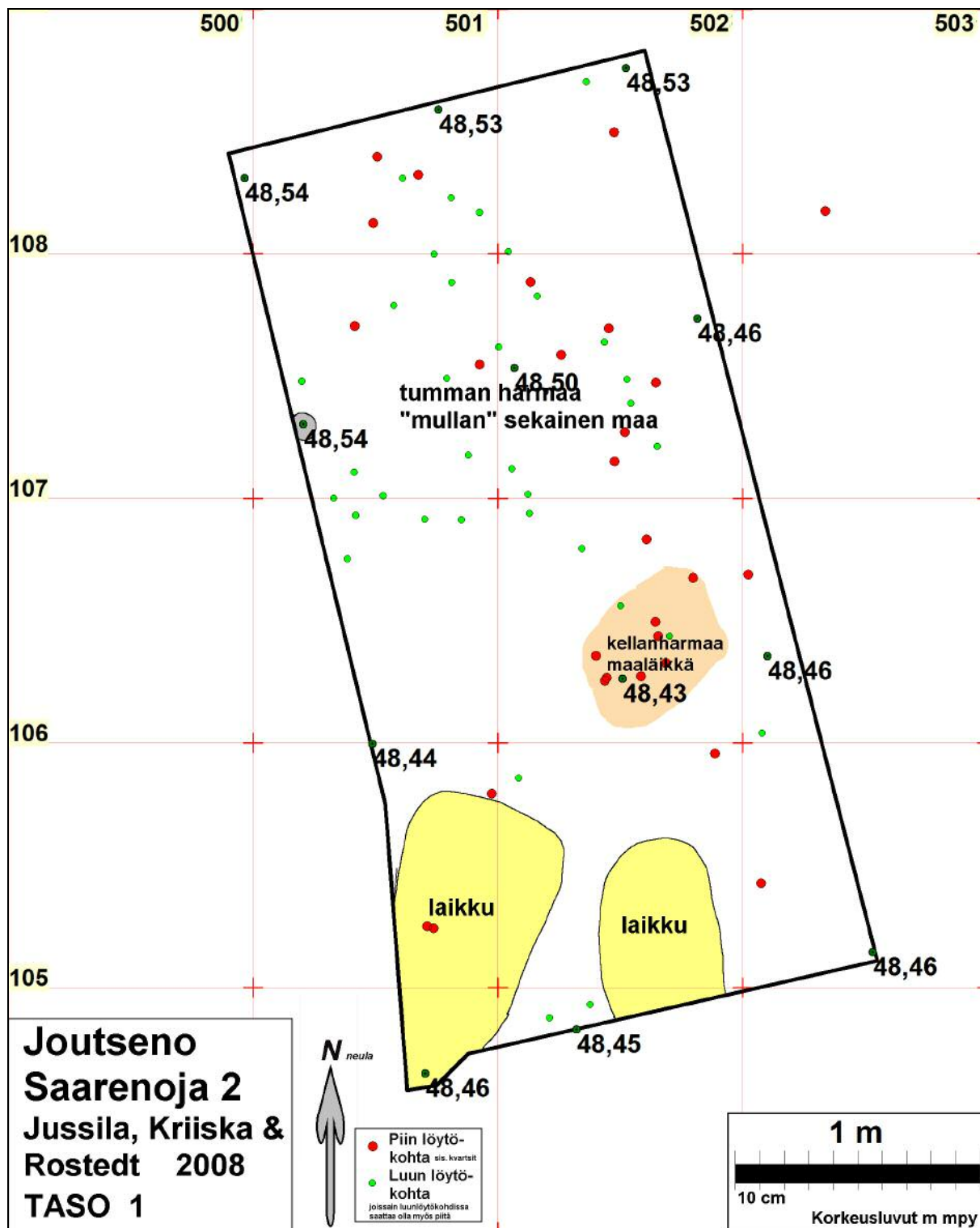
1:10 000

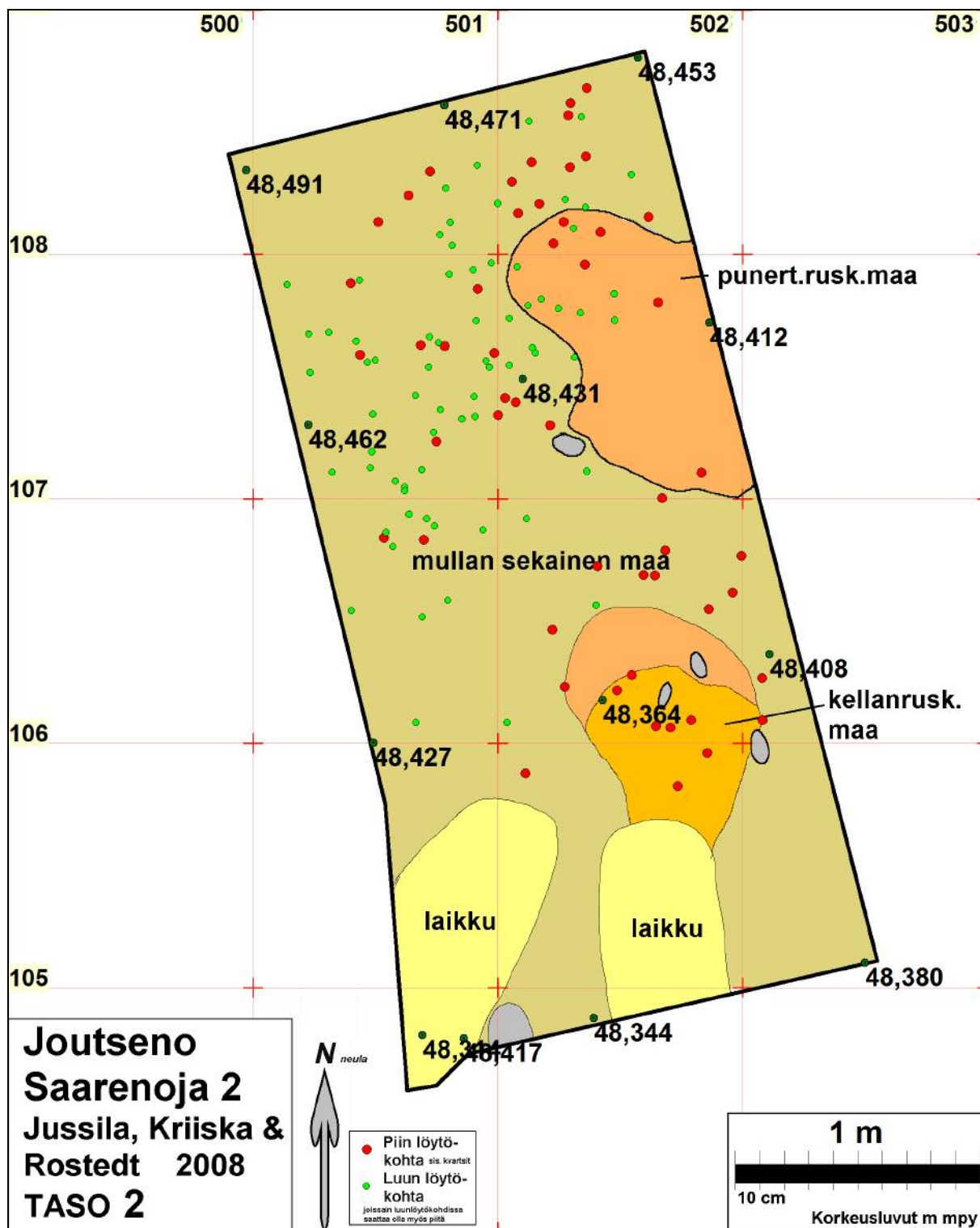
Yleiskartta 1:500

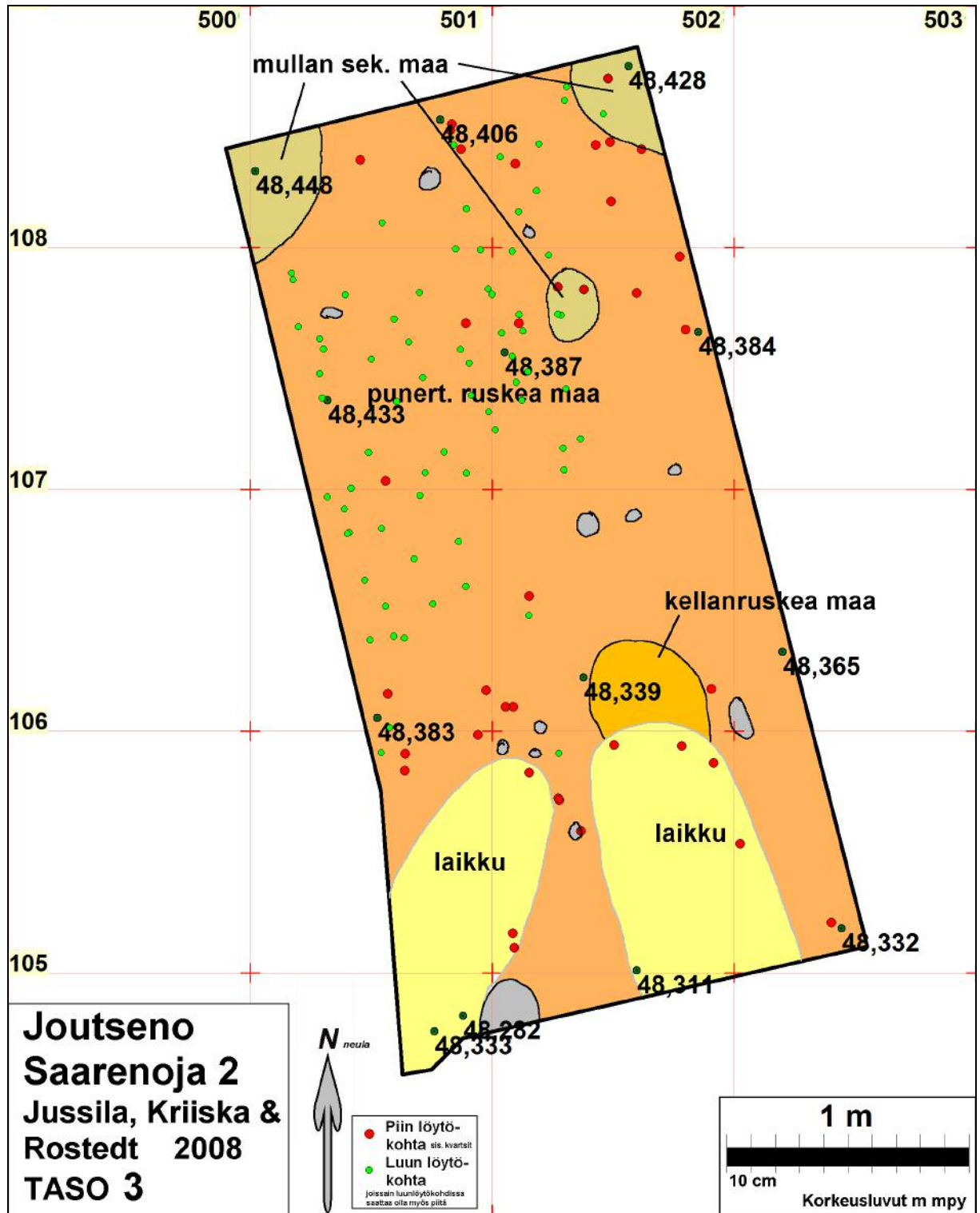
Yleiskartta 1:200

Tasokartat 1:25Taso 1

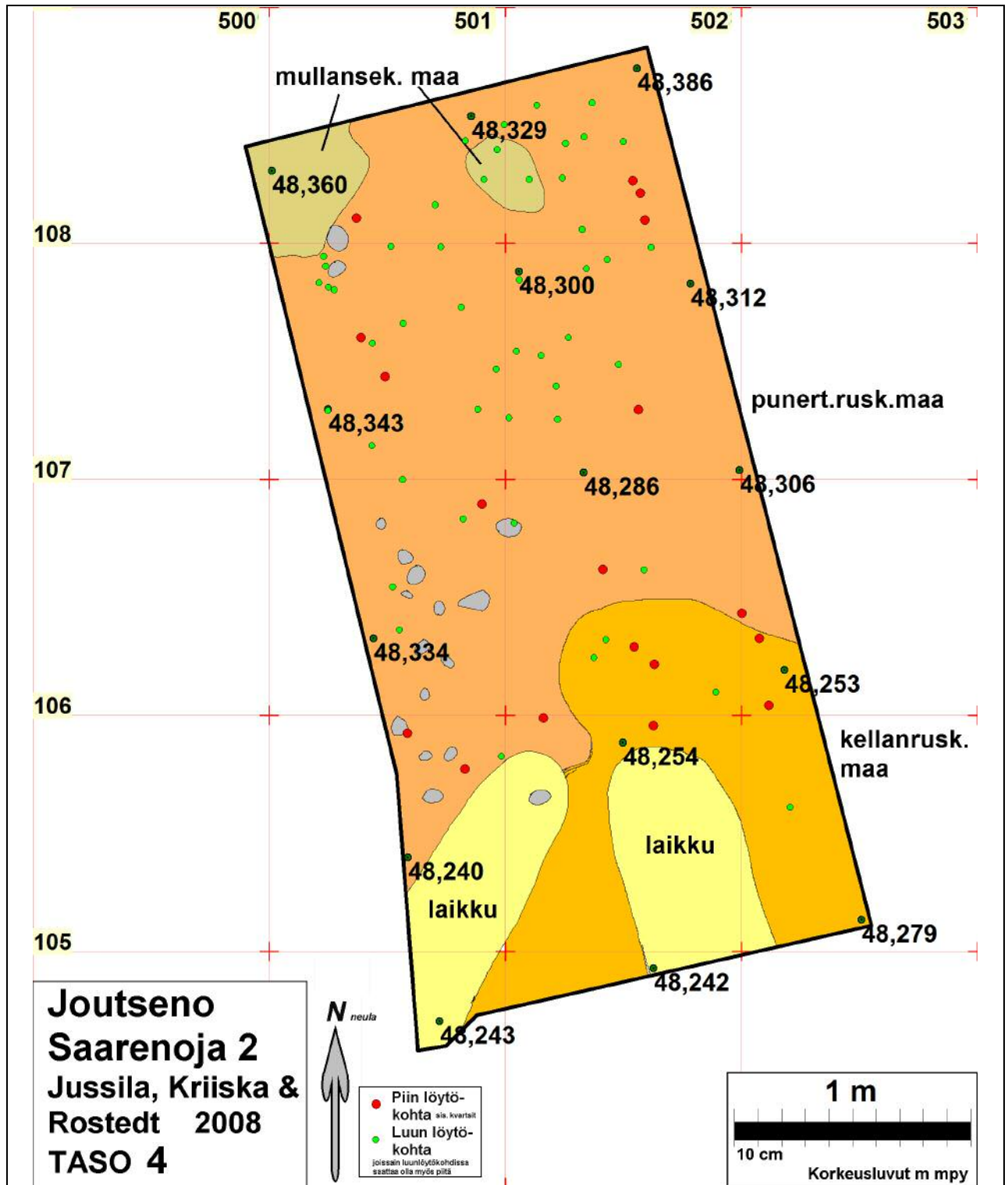
Taso 2

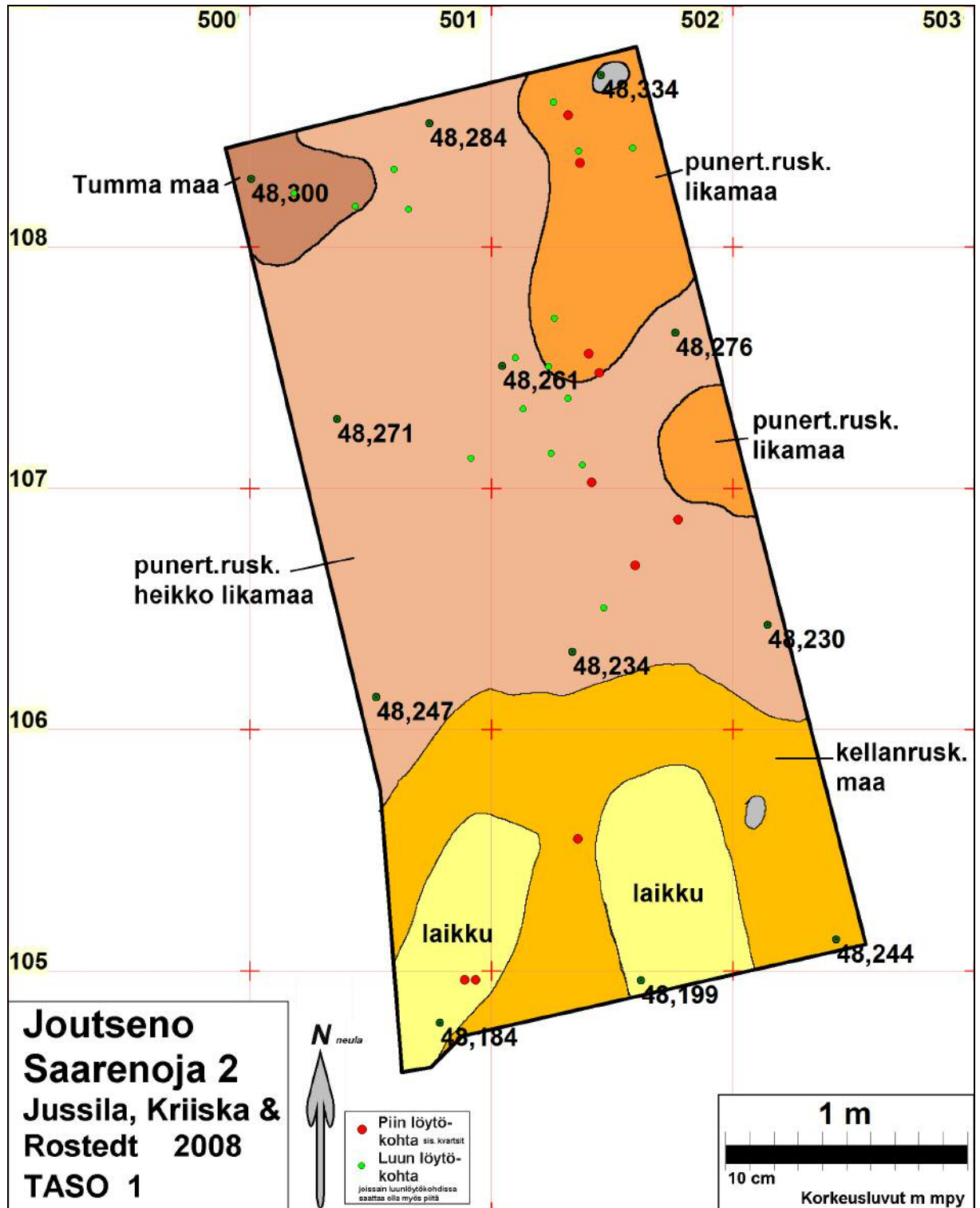
Taso 3

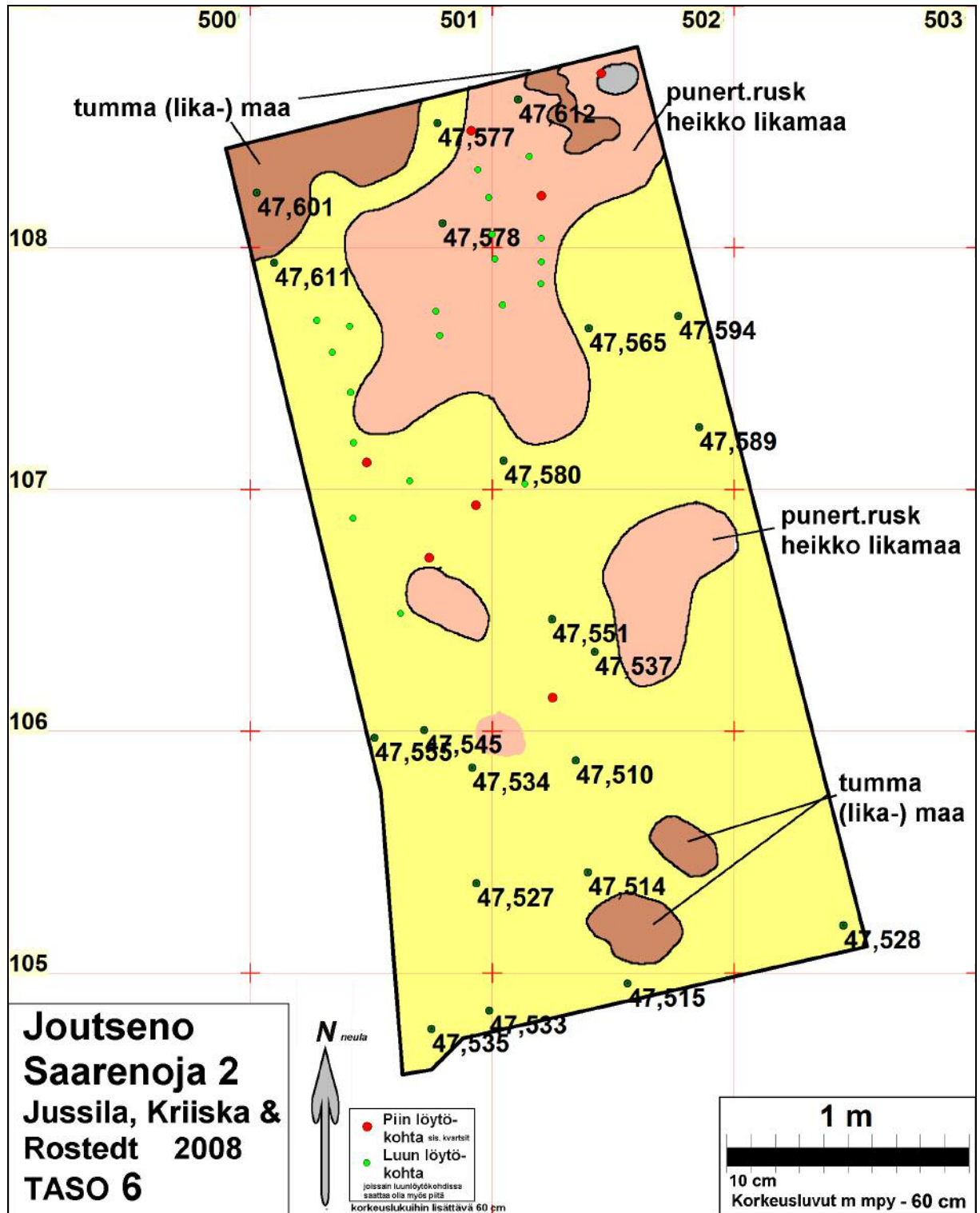
Taso 4

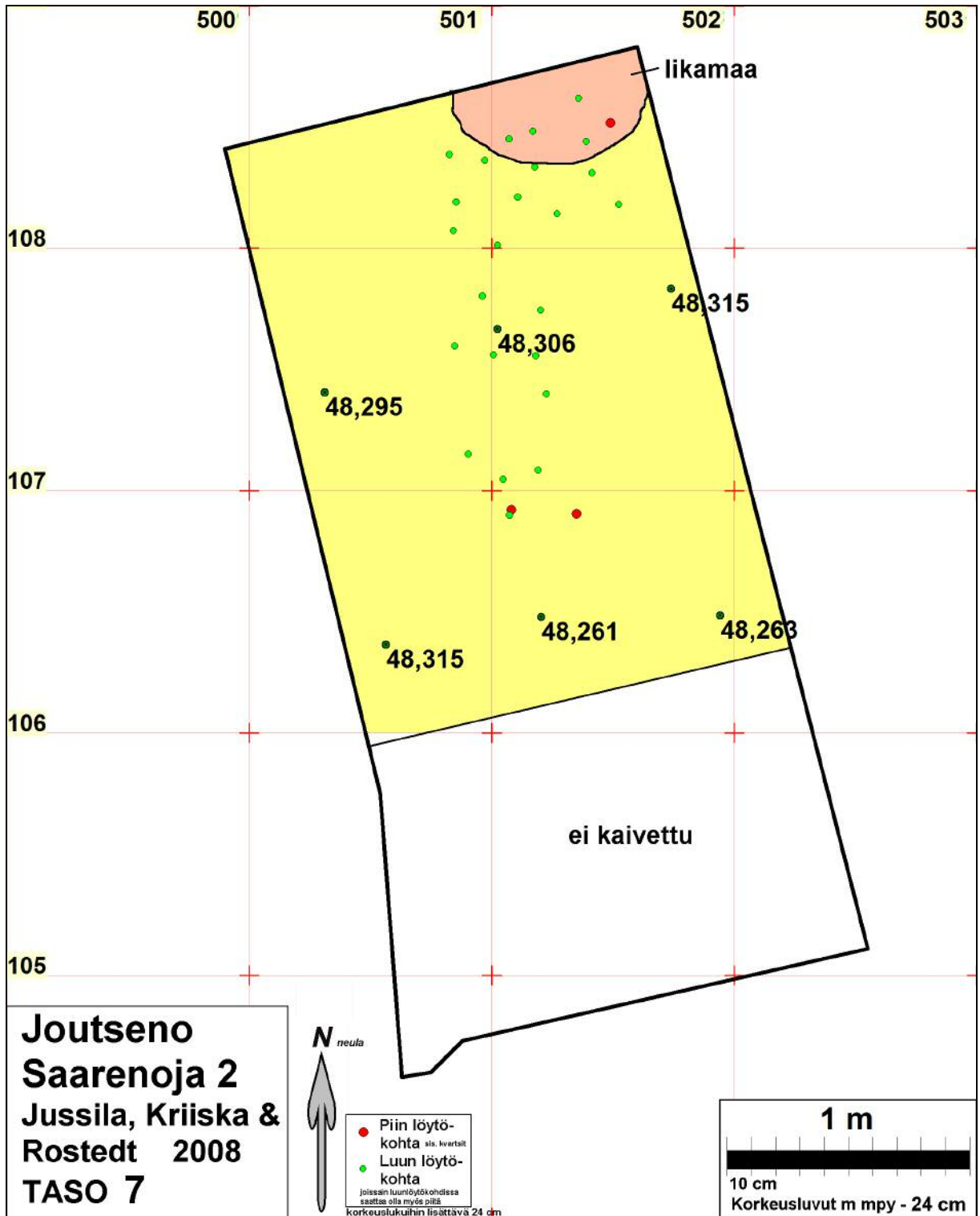
Taso 5

Taso 6

Taso 7

**Joutseno
Saarenoja 2
Jussila, Kriiska &
Rostedt 2008
TASO 7**

N
neula

● Piin löytökohta
sia. kvartalit

● Luun löytökohta

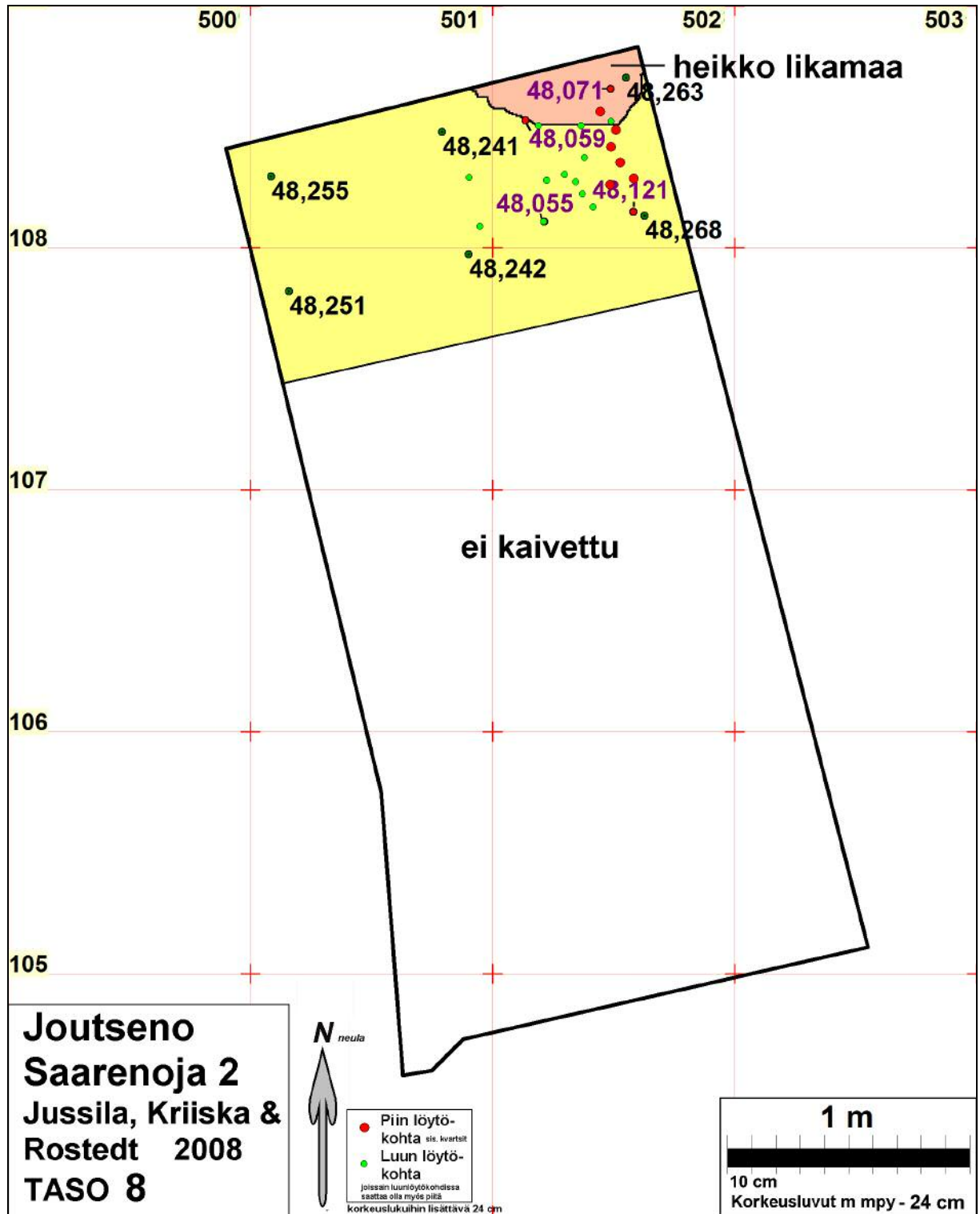
joissain luun löytökohtissa saattaa olla myös pieniä korkeuslukuihin lisättävä 24 cm

1 m

10 cm

Korkeusluvut m mpy - 24 cm

Taso 8

Valokuvia

Asuinpaikkatasannetta kuvattuna etelään. Kaivausalue jää juuri kuvan vas. puolella. Oikealla korkeuskiintopistekivi. Aivar Kriiska prisman varressa, Rostedt lukee. Sama alla mutta kuvattuna kaakkoon. Taustalla näkyy hienosti Saarenojan laakso, muinainen Ancylusjärven vuono.

Asuinpaikkatasanne kuvattuna rinteän reunalta pohjoiseen. Keskellä kiintopistekivi (AP1). Kaivausalue pusikon reunassa takana vasemmalla.

Kaivausalue taustalla olevan mäen reunalla sen laella. Kuvattu idästä.

Jussila ja Kriiska puhdistavat tasoa.

Tapani Rostedt.

Kaivausalueen pintakerros (taso 0) etelästä.

Taso 1 etelästä.

Taso 1 pohjoisesta. Eteläpäässä kaksi laikkukuoppaa.

Taso 2 etelästä.

Tasao 2 pohjoisesta.

Tasao 3 etelästä.

Taso 4 etelästä.

Luoteispään läikkä tasossa 4.

Taso 5 etelästä.

Luoteispään läikkä tasossa 5-6.

Koilliskulman läikkä tasossa 5.

Pohjoisprofiili tasossa 6

Pohjoisprofiili tasossa 7, yllä itäosa, alla kokonaan.

